

Asennetalkoot! Oppituntirunko alakouluun

Tunnin tavoitteet: Tunnistaa Punaisen Ristin tunnukset, tietää Punaisen Ristin perustehtävät, ymmärtää mitä ennakkoluulot ovat, tunnistaa omia ennakkoluuloja, tietää miten voi toimia kohdatessaan syrjintää tai rasismia.

Video tunnin alkuun pyörimään, kun oppilaat tulevat sisälle luokkaan:
<https://www.youtube.com/watch?v=dlqhGUVYAu4>

Prezi-esitys: <https://prezi.com/view/kdCw8b5y7EvcTLhwWlIJ/>

- Valmistele kaikki etukäteen luokassa jo edellisellä välitunnilla (välilehdet, paperilaput).
- Laita luokkaan valmiiksi pyörimään video SPR:n toiminnasta (video voisi pyöriä, kun oppilaat tulevat luokkaan sisään).

Teema on samaan aikaan sekä äärimmäisen mielenkiintoinen että haastava ohjata. Omien ajatustesi ja toimintatapojesi pohtiminen ennen tuntia helpottaa mahdollisiin kysymyksiin vastaamista ja lisää uskottavuutta, sekä kykyä haastaa oppilaiden ennakkoluuloja. Tunnilla ei ole tarkoitus sijoittaa ajatuksia oppilaiden mieleen vaan saada heidät itse haastamaan omat ajatusrakenteensa ja tapansa. Kun omat ennakkoluulot tulevat helpommin nähtäviksi, on niiden haastaminenkin

helpompaa. Oppilaille esitettäviä pohdintoja ja kysymyksiä on hyvä miettiä etukäteen. **Etene rauhassa keskustellen, älä kiirehdi.**

- Esittele itsesi ja tunnin teema. Tavoitteena on antaa tietoa ja haastaa pohtimaan ennakkoluuloja ja niiden syitä. Voit myös kertoa oma polkusi kouluvierailijaksi tai omasta suhteestaan Punaiseen Ristiin.

1. Tunnus

Kysymys: Olette varmasti nähneet näistä tunnuksista ainakin yhden, osaatteko sanoa missä? **Siirry kuvaan.**

- ➔ Esimerkiksi: ensiapulaukussa, ambulanssissa, televisiossa, keräyslippaassa, mainoksissa, kampanjoissa, konserteissa jne.

Kysymys: Miksi on olemassa kolme eri tunnusta?

- ➔ Punainen Risti, Punainen Puolikuu ja Punainen Kristalli; risti tulee Sveitsin lipusta (Henry Dunant oli sveitsiläinen), mutta se saatetaan liittää uskontoon (vaikka järjestön toiminta ei perustukaan mihinkään uskontoon, vaan auttamiseen). Tämän vuoksi joissakin maissa käytetään puolikuuta, kristalli taas on luotu neutraalimmaksi tunnukseksi.

Punainen Risti

Siirry kuvaan

Esimerkkinä Somalian, Argentiinan, Syyrian ja Filippiinien Punaisten Ristien ja Punaisten Puolikuiden tunnuksia.

Siirry kuviin

Tämän tunnuksen tarkoitus on toimia **suoja-merkinä**.

- ➔ Merkillä suojattu ei koskaan ole aseistautunut vaan aina paikalla auttamassa.

Kuvat: Tunnus suojaa.

Kysymys: Mitä kuvassa on? Mitä tunnus tässä suojaa? Kuvat klikataan esiin yksi kerrallaan.

- ➔ Ensimmäisessä kuvassa merkki suojelee Punaisen Ristin autoja, toisessa sairaalateltoa ja viimeisessä sekä vapaaehtoisia että ajoneuvoja.

Kysymys: miksi merkit ovat sijoitettu niin kuin ovat, kuten katolla?

- ➔ Näkyy myös ilmasta käsin.

Tunnukset tuovat mukanaan myös vastuuta: tunnuksia käyttävät sitoutuvat kunnioittamaan ja sisällyttämään kaikki Punaisen Ristin periaatteet ja eettiset ohjeet.

Tunnuksen alla työskentelevät ovat ainutlaatuisessa asemassa, saadessaan tuotua apua alueille, joihin muut tahot eivät pääse, tämän mahdollistaa **puolueettomuus**, yksi periaatteistamme.

Tunnusta kantavat eivät voi kantaa asetta eivätkä tehdä mitään muitakaan sotatoimia, heihin kohdistuva väkivalta on sotarikos.

Dia vaihtuu

2. Mistä auttaminen alkoi?

Järjestö perustettiin sota-aikana, nykyään avun kohteena ovat kaikki avun tarpeessa olevat ihmiset ympäri maailman. Vapaaehtoisten halu auttaa on järjetön kulmakivi.

Punainen Risti syntyi, kun sveitsiläinen Henry Dunant matkusti sota-alueella Pohjois-Italiassa 1859 ja hankki

vapaaehtoisia auttamaan sodan uhreja ja perusti sairaalan kirkkoon. Hänelle syntyi halu auttaa haavoittuneita **riippumatta sotivasta puolesta**, ja muutama vuosi myöhemmin kokoontui ensimmäistä kertaa Punaisen Ristin komitea.

Tästä syntyi järjestö, jonka ainoana tarkoituksena oli **auttaa sodan uhreja ja suojella siviilejä**. Järjestö laajeni nopeasti ympäri maailman.

Suomen Punainen Risti perustettiin vuonna 1877 nimellä Yhdistys haavoitettujen ja sairasten sotilasten hoitoa varten.

Dunantin teoista kantautuva kaiku näkyy tänään Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun kansainvälisessä toiminnassa, kaiken taustalla yhden miehen ajatus puolueettomasta avusta.

- Noin 17 miljoonaa vapaaehtoista ympäri maailman luovat yhdessä laajan auttajien verkoston.
 - Nykyään päätehtävänä on maailmanlaajuinen avustustyö ja pysyvän rauhan turvaaminen (periaatteet: **tasapuolisuus** ja **inhimillisyys**).

Suomessa

Kuvissa näkyy Punaisen Ristin terveyssisaria ja Yhdysvaltojen lahjoittamia polkupyöriä.

Maailmalla

Kysymys: mistä auttamisen muodosta kuvassa voisi olla kysymys? Ketä autetaan ja miten? Käy kaikki kuvat läpi.

Kuvien sisältö ja merkitys avataan sitä mukaa kuin kuviin zoomataan.

Nälkäpäiväkeräys käynnissä. Ensiapua annetaan mm. eri tapahtumien yhteydessä vaikkapa festareilla.

Hätäapua lähetetään maailmalle. Hätäapua Syyrian Damaskoksessa.

Periaatteet

Punaisella ristillä on 7 periaatetta, jotka ohjaavat toimintaa. Punainen Risti haluaa auttaa myös niitä, jotka kokevat syrjintää tavalla tai toisella ja puhua heidän puolestaan. Auttamista on myös puhuminen jonkun puolesta.

Klikkaamalla eteenpäin lähenee kolme periaatetta. Periaatteista erityisesti **inhimillisyys**, **puolueettomuus** ja **tasapuolisuus** ohjaavat

meitä vastustamana kaikkea syrjintää. Voit kysyä oppilailta, mitä nuo sanat heille tuovat mieleen ja avata käsitteitä helpoilla esimerkeillä.

→ Siksi täällä on tänään Asennetalkoot!

Siirry seuraavaan diaan

3. Mistä puhutaan?

Keskustelkaa kuvasta aina hetki ennen kuin siirryt nuolella käsitteeseen.

Kysymys: Mitä kuvassa tapahtuu? Mitä henkilöt voisivat ajatella?

→ Kaikki eivät usein avaa ovea tuntemattomille, tässä kuvassa ehkä uudet naapurit ovat esittäytymässä. Ensimmäinen ajatus saattaa olla, "Mitä ne minusta haluaa?" Tai ehkä myös positiivinen: "Aah, uudet naapurit tuovat mulle pullia!" tms.

Ennakkoluulot ovat kaikkia ihmisiä koskevia, meistä jokaisella on niitä. Monesti ymmärrämme, että ennakkoluulomme ovat ehkä hölmöjä ja osaamme jopa nauraa niille, aina kuitenkin emme.

Kysymyksiä:

Mistä ennakkoluulo voi syntyä?

Voiko ennakkoluuloista olla hyötyä? Miten?

→ On hyvä kertoa, kuinka suuri merkitys on **tulkinnalla**: ensimmäisen kuvan voi tulkita kertovan varautuneisuudesta tai vaikka ovikelloa soittavien ennakkoluuloista ja oletuksista siitä, kuinka kerrostalossa käyttäytyään.

- Ennakkoluuloja, minullako?

Jaa oppilaille valkoinen pieni paperinpala. Pyydä oppilaita kirjoittamaan jokin oma ennakkoluulonsa ylös YKSIN. Paperit taitetaan ja laitetaan pöydälle, sitä ei näytetä muille. Palataan myöhemmin.

Siirry seuraavaan kuvaan.

→ Joskus saatamme yleistää yhden ihmisen teon koskemaan kaikkia ryhmään kuuluvia. Kuvassa suomalaista jännittää olla oudon ihmisen kanssa hississä tai naapurin kanssa rappukäytävässä (stereotypia suomalaisten ujoudesta ja epäsosiaalisuudesta).

Stereotypia on ihmisten ajattelemista joukkona, josta voi etukäteen tehdä päätelmiä ja oletuksia. Stereotypia syntyy, kun pienestä määrästä tietoa tai kokemusta muodostetaan ajatus kokonaisesta joukosta tai ryhmästä ja jonka ominaisuuksia ja käyttäytymistä voi ennalta arvata, tutustumatta itse henkilöön.

siirry seuraavaan kuvaan

Rasismi

Rasismi on ennakkoluuloihin perustuvaa huonoa käyttäytymistä. Taustalla on ajatus, jonka mukaan toiset ovat parempia kuin toiset vain ryhmään kuulumisen johdosta. Rasismin kohteeksi voi joutua kuka tahansa. Rasismi voi olla rikos.

Kysymyksiä:

Keksittekö muita esimerkkejä rasismista?

Mistä rasismi voisi johtua? (vieraan pelko, kokeminen uhaksi, opittua, syyllisen löytämisen tarve, netissä helppo nimettömänä kommentoida jne.).

4. Mikä tekee sinusta sinut?

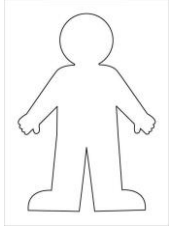
Huom! Ota tämä tehtävä mukaan jos näyttää, että siihen on aikaa n. 10 min.

Tarkoitus on pohtia, kuinka käsityksemme itsestä ja toisista eroavat joskus hyvinkin suuresti. Meissä jokaisessa on niin monta eri puolta, usein yllättäviäkin. Tavoite on havainnollistaa, miten ennakkoluulot lähtevät kasvamaan, kun teemme vahvoja päätelmiä sen yhden näkökulman pohjalta.

- Jaa oppilaille A5-kokoisia papereita. **Näytä ohjeet vaihe kerrallaan.** Sitten kun oppilaat ovat valmiita voi mennä eteenpäin. Ohjeista napakasti (simppli piirros). **Anna kuhunkin vaiheeseen aikaa 3 min. Pidä tästä ajasta kiinni.**

Vaiheet:

Hahmon piirtäminen

1. Hahmon sisään piirretään 5 asiaa, jotka kuvaavat oppilasta itseään. Auta kertomalla mitkä asiat esimerkiksi voivat kuvata ihmistä: sukupuoli, ikä, harrastus, kotimaa, musiikkimaku yms.
2. Piirroksen vaihtaminen vierustoverinsa tai lähellä istuvan kanssa.
3. Parilta saatuun lappuun kirjoitetaan hahmon ulkopuolelle 5 asiaa, jotka kuvaavat paria hänen mielestään. Korosta, että kirjataan positiivisia/neutraaleja asioita (asiat eivät saa olla ilkeitä tai loukkaavia).
4. Paperi palautetaan takaisin parille ja oma saadaan takaisin.
5. Kuvista jutellaan hetki parin kanssa: Miltä tehtävä tuntui? Miten omat ajatukset omasta itsestä eroavat parin näkemyksistä? Miksi?

Dia vaihtuu

5. Syrjintä ja rasismi arjessa

Ylemix video: Mitä on rasismi Suomessa (10 min.)

Kysymyksiä videon jälkeen:

Millaisissa tilanteissa Suomessa kohdataan rasismia?

Ketkä Suomessa kohtaavat rasismia?

Millaista rasismia videon henkilöt olivat kohdanneet?

Mitä voisi tehdä?

Voiko sitten itse tehdä jotakin? **Joskus pienikin ele tai teko auttaa.**

Sanoihin ja sanapareihin zoomataan yksi kerrallaan, tarkoitus on tuoda esille konkreettisia ja helposti ymmärrettäviä tekoja, joita jokainen voi tehdä. Avaa hiukan sanoja käytännössä tai kysy luokalta.

Kysymyksiä:

Tuleeko teille mieleen lisää hyviä esimerkkejä siitä, miten voisi toimia ja osoittaa tukeaan?

Entäpä koulussa, miten voisi osoittaa kiusatulle että "olen sun puolella"?

Miksi olemme joskus arkoja puolustamaan esimerkiksi kiusattuja?

Dia vaihtuu

6. Ennakkoluulosi, roskeen vai ei?

Ohjeista oppilaita pohtimaan nopeasti, mitä tekevät alussa kirjoittamalleen ennakkoluulolle. Roskeen vai ei? Kuin ohimennen. Voivat luokasta poistuessaa rypistää paperin ja heittää sen roskeen, jos voisivat olla valmiita luopumana ennakkoluulosta.

Kerro miten voivat tulla mukaan toimintaan, JOS läheisessä osastossa on aktiivista toimintaa. Kannusta seuraamaan meitä Somessa 😊

Mitä jäi mieleen?

Kiitos! Kysymyksiä? Palautetta tunnista voit pyytää vaikkapa peukkuäänestyksellä.

Jää hetkeksi ns. hengamaan, jotta ujompiin oppilas uskaltaisi tulla juttelemaan tunnin jälkeen.

On hyvä varautua etukäteen pohtimalla vastauksia tämän kaltaisiin kysymyksiin. Voi esimerkiksi todeta kuinka jokaisessa ihmisryhmässä esiintyy rasismia, ja tuomitsemme sen aina. Autamme eniten apua tarvitsevia, yhteiskunnallisesta asemasta, uskonnosta tai kansallisuudesta riippumatta. Ihmisoikeudet eivät ole mielipidekysymys.